

Hr Keit Kasemets
Riigisekretär
Riigikantselei
Stenbocki maja
Rahukohtu 3
15161 TALLINN

4. september 2026 nr 5.1-1/140

Arvamus Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu „Taustakontrolli teenuse nõuded“ kohta

Tutvusime Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liitu (ITL) kuuluvate elutähtsa teenuse osutajatega eelnõude infosüsteemis Riigikantselei poolt avaldatud Vabariigi Valitsuse määruse „Taustakontrolli teenuse nõuded“ eelnõuga (edaspidi: eelnõu). Kuna meil tekkisid eelnõud ja selle seletuskirja lugedes mõned küsimused seoses taustakontrolli kohustuse praktilise rakendamisega ja kontrollitavate isikute skoobiga, esitame eelnõu kohta oma arvamuse.

Kriisiolukorra ja riigikaitse seaduse (KORKS) § 85 loogika, elutähtsa teenuse osutaja (ETO) riskianalüüsid ning ka eelnõu seletuskiri lähtuvad sellest, et taustakontroll tuleb teha kõigi isikute suhtes, kellele on usaldatud elutähtsa teenuse toimepidevuse tagamise seisukohalt olulised ülesanded. Eelnõu seletuskiri ütleb sõnaselgelt, et taustakontrolli kohustus hõlmab nii ETO töötajaid, kandidaate kui ka alltöövõtjate töötajaid.

Samas nähtub eelnõu seletuskirjast ja eelnõu § 6 lg 3 punktist 4, et taustakontrolli teenuse kasutamisel tuginetakse töötamise registri (TÖR) andmetele ning kontrollitav isik on seotud TÖR-is oleva märkega, mis viitab taustakontrolli läbimise kohustusele.

Praktikas on ETO-d püsiva kriisiülesandega (riigikaitse) ametikoha märkega tähistanud minimaalse arvu töötajaid, kes oleksid kriisi- ja sõjaolukorras oma ametikohal ning tagaks teenuse osutamise.

Samas rahuajal tagatakse riskianalüüsi kohaselt teenuse toimepidevus märkimisväärselt laiemal isikute ringil (tavaolukorras elutähtsa teenusega seotud töötajad ja ETO partnerite töötajad).

Partnerite puhul räägivad ETO-d oma riskianalüüsides ka vaid teenusest ja ülesannetest. Nad ei täpsusta töötajaid ega isikute arvu, kes peavad olema minimaalselt tagatud ETO-le kriisiolukorras või sõja ajal. KORKS ja selle rakendusaktid aga ei tee vahet elutähtsa teenuse tagamise kohustusel erinevates olukordades (rahuaeg, sõda).

Taustakontrolli kohustus hõlmab regulatsiooni kohaselt ka alltöövõtjate töötajaid ning alltöövõtja võib teha päringuid ETO nimel. Samal ajal tekib jällegi probleem, et ETO ei ole sellise töötaja tööandja ega saa teha ja kontrollida partneri töötaja kohta TÖR-i kannet, sest see sõltub partnerist kui eraldiseisvast juriidilisest isikust.

Kui taustakontrolli tegemise võimalus või kohustus sõltub TÖR-i kandest, siis kes vastutab juhul, kui partner vajalikku märget ei tee? KORKS-i loogika kohaselt vastutab elutähtsa teenuse toimepidevuse eest ETO ka siis, kui ülesandeid täidab alltöövõtja.

Sarnane mure on tegelikult TÖR kandega seoses kandidaatidega, kuna enne töölepingu sõlmimist puudub TÖR kanne. See tekitab küsimuse, kas kandidaatide jaoks on eraldi töövoog ja TÖR kanne pole vajalik või kuidas tuvastatakse, et on tegemist isikuga, kellele on ETO-l õigus taustakontrolli teha?

Eeltoodud põhjustel teeme ettepaneku eelnõu § 6 lg 3 ja seletuskirja täpsustada selliselt, et TÖR-i kanne ei ole ainus alus kontrollitava isiku tuvastamiseks.

Vastasel juhul jääb ebaselgeks, kuidas toimub taustakontroll kandidaatide ning selliste alltöövõtjate töötajate puhul, kes küll täidavad KORKS § 85 mõttes olulisi ülesandeid, kuid kelle suhtes puudub või ei sõltu ETO-st vastava TÖR-i kande olemasolu.

Selline täpsustus aitab viia eelnõu rakendusloogika paremini kooskõlla KORKS § 85 ning seletuskirjas kirjeldatud kontrollitavate isikute ringiga nii ETO töötajate, kandideerivate isikute kui ka ETO ülesandeid täitvate alltöövõtjatega.

Loodame, et leiate võimaluse ITL-i ettepanekut arvestada.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Doris Pöld
Tegevjuht

Keilin Tammepärg, keilin.tammeparg@itl.ee